

הכרזת ראש חדש PARAGRAPHS AS PART OF יהי רצון

The wording found in the יהי רצון paragraphs shares a striking resemblance to the language found in the paragraphs of יקום פורקן that are recited by Ashkenazim on שבת after reading the הפטרה. In particular both contain prayers for the welfare of חכמי ישראל and requests that the רבוננו של עולם save the Jewish people from distress and serious ailments. The two prayers share further similarities. Both are recited after קריאת תורה and before the ספר תורה is returned to the ארון. Both have a history of being recited before the חזן announces the date for ראש חדש. The connection between the paragraphs of יקום פורקן and the announcement of an upcoming ראש חדש is confirmed by the ספר כלבו:

ספר כלבו סימן לז ד"ה ויסיים עד-ואחר ההפטרה יאמר החזן מי שברך וכו', ואחר יאמר החזן אשרי ומחזירין הספר למקומו, וכשחל ראש חדש להיות באותה שבוע מכריז החזן ואומר יהי רצון וכו' וסימן סדורם כרקשנ"ה, לכונן, לרחם, לקיים ושנשמע ונתבשר להשמיד אויבינו, יקום פורקן, כך גזרו (רבתינו המכובדים שנכריז בפני הקהל הקדוש הזה שיהיו יודעים גדולם וקטנים שיש לנו ראש חדש פלוני יום פלוני ויום פלוני בחשבון רבותינו, יום פלוני הרחמן ישמח אותנו ויקבץ אותנו בארבע כנפות הארץ ונאמר אמן!).

What is the source for the language found in both the יהי רצון paragraphs and in יקום פורקן? It is the prayer that was recited by the בית דין in charge of setting ראש חדש once ראש חדש began:

מסכתות קטנות מסכת סופרים¹ פרק יט' הלכה ז'-בראשי חדשים ישבו החבורות של זקנים, ושל בלוטין, ושל תלמידים, מן המנחה ולמעלה, עד שתשקע החמה ויראה הירח בלילה. וצריך לומר בברכת היין: ברוך אתה י-י א-להינו מלך העולם בורא פרי הגפן, ברוך אתה י-י א-להינו מלך העולם אשר גילה סוד חדוש הירח, הורם ולמדם זמנים, חדשים וימים טובים. מינה נבונים סודרי עתים, פילס צורנו קצי רגעים, שבם מתקן אותן חדשים ומועדים, דכתיב עשה ירח למועדים, שמש ידע מבואו. אליהו הנביא במהרה יבא אלינו, המלך המשיח יצמח בימינו, כהיום הזה בירושלים, ששים ושמחים כלנו בבנין בית המקדש, ירבו שמחות, ויענו העם ויאמרו אמן, ירבו בשורות טובות בישראל, ירבו ימים טובים בישראל, ירבו תלמידי תורה בישראל, מקודש החדש, מקודש בראש חדש, מקודש בזמנו, מקודש בעבורו, מקודש בתורה, מקודש בהלכה, מקודש בעליונים, מקודש בתחתונים, מקודש בארץ ישראל, מקודש בציון, מקודש בירושלים, מקודש בכל מקומות ישראל, מקודש בפי רבותינו, מקודש בבית הוועד, ואומר, כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה, וחיותם: ברוך אתה י-י מקדש ישראל וראשי חדשים. ואומר, הודו לי"י כי טוב, ואומר: וכולכם ברוכים. ועל כל ברכה וברכה אומר, הודו לי"י כי טוב, חוץ מברכת האבלים.

The paragraphs of יקום פורקן contain a clue that it was composed in בבל at a time when

1. The כל בו only provides the words: כך גזרו. I found the complete statement in the הנהוג לקהל רומה published in 1486. It can be viewed at: www.jnul.huji.ac.il.
2. מסכת סופרים כפי נוסח הגר"א, Shmuel Wasserstein, editor, Sifrei Ramot, 2001.

both **ארץ ישראל** and **בבל** had rabbinic academies; i.e the words: **חבורתא**, **למרנן ורבנן**, **חבורתא**. Notice further that the word: **חבורתא** is the same word that was used in **מסכת סופרים** to describe the **בית דין** that set the date of **ראש חדש**. The inclusion of the rabbinic academies in **ארץ ישראל** is a reminder that despite the supremacy of the rabbinic academies in **בבל** during the period of the **גאונים**, the process of setting the date of **ראש חדש** was still left to the **גאונים** in **ארץ ישראל**. Word of the date of **ראש חדש** was sent to **בבל** by way of messengers. That fact explains why in **סדר רב עמרם גאון**, you do not find that the date for **ראש חדש** was announced in advance. It was announced on **ראש חדש** once the messengers arrived from **ארץ ישראל**:

סדר רב עמרם גאון סדר ראש חדש ד"ה ומקדש וגולל-ומקדש וגולל ספר, ואומר. יהי רצון מלפני א-להי השמים לכונן את בית חיינו, ולהשיב שכינתו לתוכו, ואמרו אמן. יהי רצון מלפני א-להי השמים לרחם על פליטתנו, ולחמול על שאריתנו ולעצור המגפה והמשחית והדבר והרעב והשבי והביזה וגזירות קשות לבטל מעלינו ומעל כל ישראל, ואמרו אמן. יהי רצון מלפני א-להי השמים לקיים לנו את כל חכמי ישראל, הם ובניהם ותלמידיהם בכל מקומות מושבותיהם, ואמרו אמן. יהי רצון מלפניך א-להי השמים שנשמע ונתבשר בשורות טובות מארבע כנפות כל הארץ, ואמרו אמן. מי שברך אברהם יצחק ויעקב אבותינו הוא יברך את כל אחינו ואחיותינו בני ישראל הבאים בכנסיות לתפלה ולצדקה. הקב"ה ישמע תפלתם ויעשה חפצם בטוב ואמרו אמן. אחינו ישראל ונשיאי ישראל הנתונים בצרה ושביה הקב"ה ירחם ויחנן אותם ויושיעם בעבור שמו הגדול ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ואמרו אמן. מי שעשה נסים לאבותינו וממצרים גאלם. הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם. בסימן טוב יהא לנו ראש חדש (פלו' יום פלו' ויום פלו'). הוא יעשה עמנו נסים ונפלאות בכל עת ובכל שעה. לנו ולכל עמו ישראל. הקב"ה יחדשהו עלינו ועל כל עמו ישראל בכל מקום שהם. לטובה ולברכה. לשישון ושמחה. לישועה ולנחמה לפרנסה ולכלכלה. לחיים ולשובע, לשמועות טובות, ולבשורות טובות. ולגשמים בעתם. ואמרו אמן.

Professor Ezra Fleischer is quoted by Rabbi Yechiel Goldhaber in his book: **ספר מנהגי**; as opining that the **יהי רצון** paragraphs were recited as **שמיירה לשלוחים**; as a prayer for the safe travel of the **שלוחים** from **ארץ ישראל**.

The fact that our version of **סדר רב עמרם גאון** includes the **יהי רצון** paragraphs to be recited after **קריאת התורה** for Mondays and Thursdays may have been a copyist error. The copyist may have concluded that because the **יהי רצון** paragraphs were recited after **קריאת התורה** on weekdays, the **יהי רצון** paragraphs need to be recited after **קריאת התורה** on weekdays. **סדר רב עמרם גאון**'s failure to include **יקום פורקן** in its place in **מוסף** on **שבת** may be attributed to a reluctance to recite a prayer that placed the rabbinic academies in **ארץ ישראל** on the same footing as the rabbinic academies in **בבל**. That **יקום פורקן** was composed during the period of the **גאונים** is shown by the fact that the prayer was written in Aramaic and refers to both rabbinic academies. The **יקום מהזור ויטרי** includes **יקום פורקן** in its place in **מוסף** on **שבת**. It is not likely that it was composed in the era of the **מהזור ויטרי** since neither rabbinic academies were functioning at that time.

TRANSLATION OF SOURCES

ד"ה ויסיים עד - After the Haftorah is read, the Prayer Leader recites the Mi Sh'Bairach, etc., then he recites Ashrei and the Sefer Torah is returned to its place. In weeks in which Rosh Chodesh falls, on the Shabbos before, the Prayer Leader announces and says: Yihei Ratzon, etc., the mnemonics for this series of paragraphs is: **ברקשנ"ה**; L'Chonian, L'Rachein, L'Kayeim, Sh'Nishma, V'Nisbaser, L'Hashmid Oy'Veinu, Yikum Purkun, this is what they ordered us to do (our honored Sages that we should announce in front of this holy congregation that they should know, from the elders to the youngsters that Rosh Chodesh will fall on this and this day according to the calculations made by our Sages, on this day, G-d, the Merciful One, should bring us happiness and gather us from the four corners of the world, and we should say: Amen).

מסכתות קמנות מסכת סופרים פרק י"ט הלכה ז' - On the eve of the day calculated to be Rosh Chodesh, groups of elders sat at a festive meal to set the date of the New Moon. With them were important people and students. They began sitting at Mincha time and remained until after the sun set and the moon appeared in the night. They would then make the Bracha on wine and one additional Bracha: Baruch Ata . . . who revealed the secret of setting the new month, showed and taught our Sages the way to set the times for seasons, months and holidays. Appointed wise men who know in what seasons the holidays must fall; Our Rock (G-d) calculated to the minute when an old month ends and the new one begins, when holidays begin and end as it is written: (Tehillim 104, 19): He appointed the moon for seasons; the sun knows its setting time. May Eliyahu Ha'Navi come soon; May the King Moschiach sprout in our time. A day like this in Yerushalayim, all of us happy and joyful in the rebuilding of the Beis Hamikdash, let there be many happy occasions. Those congregated answered by saying: Amen. May there be good tidings among the Jewish people; let there be many good days among the Jewish people; let there be many students of Torah among the Jewish people. The new month is declared; it is declared the new month on the first day of the new moon; it is declared at its right time; it is declared as a leap year if necessary, it is declared in accordance with the Torah; it is declared in accordance with Halacha; it is declared in the heavens; it is declared on Earth; it is declared in Israel; it is declared in T'zion; it is declared in Yerushalayim; it is declared in every location where Jews live; it is declared by the mouth of our religious leaders; it is declared in the courthouse. He then says: (Yishayau 66, 22) For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before me, says the Lord, so shall your seed and your name remain. And he concludes with the Bracha: Baruch Ata . . . Mikadesh Yisroel V'Roshei Chodoshim and he says: Hodu L'Ashem Ki Tov . . . and he says: All of you are blessed. It is customary to recite the verse: Hodu L'Ashem Ki Tov after someone makes a Bracha unless it is Bracha for mourners.

סדר רב עמרם גאון סדר ראש חדש ד"ה ומקדש וגולל -He recites Kaddish and then rolls closed the Sefer Torah and recites: Yihei Ratzon . . . Who blessed Avrohom, Yitzchok and Yaakov our forefathers He should bless all of our brothers and sisters, fellow Jews, who come to synagogues to pray and to give charity. G-d should heed their prayers and fulfill their wishes for goodness and say: Amen. Our brothers, our fellow Jews, and leaders among the Jews who are in danger or in captivity, G-d should have mercy on them and comfort them and rescue them in honor of G-d's great name and extract them from their troubles and bring them relief; take them from darkness to light and say: Amen. Who performed miracles for our forefathers and rescued them from Egypt. He should rescue us and return His children to their homeland. In good stead we will celebrate Rosh Chodesh on this and this day. He should perform miracles for us at all times and at all hours for us and for all of the Jewish people. G-d should cause the new month to bring all of the Jewish people wherever they are goodness and blessings; joy and happiness; redemption and comfort; income and sustenance; life and satisfaction; good tidings and good news and rain in its right time. And then say: Amen.

SUPPLEMENT

The Cairo Geniza Discovery and the Study of Talmud

Query: should our study of גמרא include the identification of differences in practice between the Jews who lived in בבל and the Jews who lived in ארץ ישראל at the time of the גמרא? If yes, how should we go about explaining the practices that were not accepted? This is a question that arises for us in the year 2008 because we have the benefit of the discoveries made in the Cairo Geniza in the late 1800's which has led to a greater understanding of מנהג ארץ ישראל. The הגדה according to ארץ ישראל is an example of information that affects our understanding of the סדר. שמונה עשרה according to ארץ ישראל is another example. Lest you think that differences in opinion found in the גמרא that are based on a conflict between מנהג ארץ ישראל and מנהג בבל rarely appear, let me present two examples that fell into my lap over the ימים טובים of פסח.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נג' עמ' א' – משנה. מקום שנהגו לאכול צלי בלילי פסחים – אוכלין, מקום שנהגו שלא לאכול – אין אוכלין.
גמרא. אמר רב יהודה אמר רב: אסור לו לאדם שיאמר בשר זה לפסח הוא – מפני שנראה כמקדיש בהמתו, ואוכל קדשים בחוץ.

The משנה recognizes that two variant practices existed and that both were equally acceptable practices. It is the גמרא that enunciates a rule that leads to prohibiting the practice of eating צלי, roasted meat. The following question needs to be asked: what changed between the time of the משנה and the time of the גמרא? Were בבל חז"ל in ארץ ישראל creating legislation that was aimed at discouraging a practice that was prevalent in ארץ ישראל? The extent to which בבל חז"ל were willing to go to enforce their position can be seen from the following:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נג' עמ' ב' – מיתבי אמר רבי יוסי: תודום איש רומי הנהיג את בני רומי לאכול גדיים מקולסין בלילי פסחים, שלחו לו: אלמלא תודום אתה – גזרנו עליך נדוי, שאתה מאכיל את ישראל קדשים בחוץ.

That eating roasted meat at the סדר was a prevalent practice in ארץ ישראל can be seen by the following:

תלמוד ירושלמי מסכת פסחים פרק י דף לז טור ב' / מ"ד – מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל. אם אין דעת בבן לשאול אביו מלמדו. מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? שבכל הלילות אנו מטבלין פעם אחת והלילה הזה שתי פעמים. שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה

והלילה הזה כולו מצה. שבכל הלילות אנו אוכלין בשר עלי שלוק ומבושל והלילה הזה כולו עלי.

The fact that the same questions are present in the text of the הגדה according to מנהג ארץ ישראל that was found in the Geniza in Cairo demonstrates that as late as the 1100's, the practice was still be followed.

A second example of a גמרא that is best understood as representing the differences in practice between מנהג ארץ ישראל and מנהג בבל is the following:

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף לח' עמ' א'—אמר אב"י, נקטינן: לשנים קורא כהנים, ולאחד אינו קורא כהן, שנאמר: אמור להם, לשנים. ואמר רב הסדא, נקטינן: כהן קורא כהנים, ואין ישראל קורא כהנים, שנאמר: אמור להם, אמירה (עמוד ב) משלהם תהא. והילכתא כוותיה דאב"י, ולית הילכתא כוותיה דרב הסדא.

The מחלוקת between אב"י and רב הסדא reflects the following difference in practice that appears in the ספר החילוקים:

ספר החילוקים בין בני מזרח ומערב סימן כט—ארץ מזרח שליה ציבור מברך ברכת כהנים בקהל, ובני ארץ ישאל אין ש"צ מברך ברכת כהנים בקהל, שדורשינן: ושמו את שמי, שאסור לאדם להשים את השם, אלא אם כן הוא כהן.

In ארץ ישראל, they continued to view ברכת כהנים as strictly a continuation of the עבודה that was performed in the בית המקדש in which כהנים did not participate.

Undoubtedly, other disagreements found in the גמרא can be explained as representing the conflict between מנהג ארץ ישראל and מנהג בבל. We should identify those disagreements and embrace the fact that they represent a conflict between מנהג ארץ ישראל and מנהג בבל, if for no other reason than it is the truth. Our study of תפלה and our open discussion of the differences that existed in both customs and wording of the תפלה demonstrate that revealing differences in practice is not harmful. On the contrary, an open discussion of differences in practice lead to a better understanding of our own customs and the לשון of our תפילות. The same rule should be applied to the study of גמרא. Any information that leads to a better understanding of the גמרא can only be beneficial.